

... Aztán lámpafénynél dolgoztak... Kilenc órakor felálltak. Lassan hazafelé mentek. Csak az öreg Mihály maradt még.

Nagy rendesen Schatzal és Vörössel szokott hazamenni. Most is — bár szégyenkezve — velük tartott. Szótlanul mentek. Schatz nem-sokára különvált. Már csak ketten mentek a néma utcán... Sokáig hallgattak. Még a dél-előtti hangulat hatása alatt.

„Vörös úr — szólt halkán Nagy — remélem nem haragszik?”

„Nem.”

„Mert, tudja kérem, igazán iftam sörf, csak éppen rostélyost nem ettem... Néha bizony lódít az ember.”

Újra hallgattak. A szűk ferencvárosi utcák táján már nagyon sötét volt. Nagy, gyűrűs szivarral kínálta Vöröset. Rágyujtottak.

„Hol vette?” — kérdezte Vörös.

„Az öcsém adott négyet. Mérnök az öcsém.”

Megint hallgattak. Aztán Nagy törte meg a csendet:

„Hogy van az asszony. Mikor jön a gyerek.”

„Most várjuk.”

„Fiú lesz?”

„Az lesz.”

A Páva-utcánál el kellett válniok.

„Na, istenáldja” — szólt Vörös.

„Jojcakát.”

Kezet fogtak. Sokáig fogták egymás kezét.

„De komolyan nem haragszik?” — szólt Nagy.

„Dehogyan haragszom... Dehogyan.”

És mentek. Ketten, kétfelé... Vörös lassan, ünnepélyességgel szívta a szivarját. Az édes füstöt mellre szífta. Ahogy fogyott a szivar, a gyűrűt mindig lejjebb tolt... Hazagondolt. A gyerekekre gondolt... „Fiú lesz — mormogta — okos lesz... Olyan okos lesz, mint a Schatz, még talán annál is okosabb.” Ment előre... elgondolta a gyereket, ajkai játszóttak a gyűrűző füsttel. Lágyan, könnyes szemekkel mormogta:

„Fiú lesz...”

Glosszák Párizsról.

Irja: Orbók Attila.

(Folytatás.)

Párizs a gyermekek városa. Sehol a világon nem olyan ápoltak, szépek ezek a kis apróságok, mint ebben a gyermektelen országban. A mai generáció nem szép, nem egészséges, hiszen abból az időből származik, amikor a „gloire“-ért elhullott a nemzet ereje és fiatalsága, a legjava. A betegek és gyöngék voltak a mai degenerált ivadék termő fái. De a gyerekek már annál szebbek. Negyven évi békességnek gyümölcsei és drágák, mert kevesen vannak. A gyerekkultusz hihetetlen nagy. Valóban beléjük veti az ország jövő reménységét.

A Jardin du Luxembourg nagy bazinján egy szöke fürtű kis fiú utaztatja vitorlás csónakját. Órákig játszik és órákig áll mögötte türelmesen az apja. Olyan szép kép, csak a hátfere ne lenne reffenetes. A kis fiú az „egyke.” Az apja szemefénye és büszkesége. Hány ilyen kis drága jószág van, akinek az apja ennyire türelmes és aki selyemben jár, pedig szegény hivatalnok-család magzatja. Volna csak a tisztességes számvevő vagy micsoda úrnak nyolc gyereke, nem lenne ilyen türelmes. Elmaradna a megvesztegető kép. Mégis jobb lenne, szebb lenne. Franciaországban évente harminchatezer emberrel több hal meg, mint születik. Mentschnikoff, a világhírű biológus, ki a francia állam számlájára folytatja drága kísérleteit, az elmúlt hetekben egy szociológiai szabad előadásán bátran kimondta, hogy ha így haladnak a franciák, kétszáz év alatt megássák a sirjukat és elpusztulnak a föld színéről. Rémes jóslat, de alapos. A felnőttek hetven százaléka abszint-ivó, tehát súlyosan alkoholisták. A prostitúció dühöng. Nem a hivatalosan számontartott prostitúció. Nincsen akkora hivatal, mely számon tarthatná. Züllött erkölcsök és nem csak magában Párizsban, hanem a fővárost utánzó egész országban. Franciaországnak kriminalogijája nemcsak abszolút, de aránylag is nagyobb, mint akármelyik Balkán államé. Veszedelmes lejtőn jár.

* * *

Mi közöm a degeneráltságához ennek a nemzetnek? A kulturájáért jöttem ide, hogy lássam annyi nagy eszmének és csodás örületnek, féktelen zseniálításnak forrását. Igaz, mi közöm hozzá... De nem lehet egészen vakon járni, még ha akarja is az ember. A múzeumokon kívül már gyötri az embert az a kérdés, hogy ilyen bámulatos kultúra és mult után a degenerálódásnak be kell-e következnie? Nem lehetne-e ez valahogy más-ként? Annyi nagyszerű és örült gesztus után félre kell-e állnia ennek a népnek az emberiség harcvonalából? Hát akkor mire jó mindez, ami itt van? Igen, hogy más népek élvezzék ezt a kulturát és a magok lábán tovább haladva eljussanak ők is a sírjukhoz. A világ története mondja: Görögország után Róma, utána Franciaország s aztán más nép jö majd helyébe. Igen, úgy lesz. A fejlődés végnélküli, de egy nép sem fog végnélkül vezetni. Ez fájdalmas gondolat s az ember végre kifakad: hát akkor mire a kultúra?

* * *

Minden nép sorsa a degenerálódás s aztán a pusztulás. Kultúra nélkül pedig a világ feltartóztatlan, rohanó fejlődésében a pusztulás még hamarabb beáll, mint a művelődés legmagasabb fokán álló nemzeteké. Vigasztaló gondolat, hogy a kultúra jó uton halad, hogy megtalálja az önmaga ellenmértét. Franciaország is idejében észretér és az eltűnt népek mulján okulva, új erkölcsöket fog teremteni és majd halad egészséges lábakon végtelen perspektívájú útján. Hiábavaló minden aggodalom a művelődés az egészen eszköze a népek boldogulásának, még ha degenerálódással is jár a kultúra.

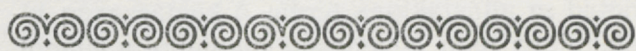
* * *

Ostoba lenne az, aki a párizsi hanyatló erkölcsök után ítélve azt mondaná, mint következtetést, hogy a francia szellem régi nagysága kiveszőben van. Hiszen a zseniálítás maga is degeneráltság, aztán sohasem a polgári erények voltak azok, amelyek alkotásra ihlettek embereket. A francia szellem nincsen kiveszőben, bár ma kevés az olyan kvalifásu nagyság, mint amilyennel a mult század dicse-

1047

kedhetett. Mégis, a világ első, vezető nagyságai ezen a földön teremnek ma is. A mi századunk, szemben a technikai fejlődéssel, a művészetek feltétlen dekadenciáját mutatja. Az egész világ minden nemzete s nemcsak a francia föld. Az egész társadalom, egészségén élőködő és pusztító immoralitás az, mely ennek a virágzó országnak a jövőjét bizonytalanra teszi. Németországban alig van zseni, de a szaporodás akkora, hogy néhány évtized megduplázza a lakók számát. Kell-e magyarázgatni, hogy mit jelent az egészséges társadalom, szembeállítva a beteg és számban mindegyre fogyóval.

(Folytatás következik.)

Egy régi kertben.

Irta: Keleti Arthur.

Ma oly szomorú az arcod
s szén-szemöldjeid íve felett,
nagy vágy-tenger alattuk a szemed:
gyászoló bánat-felhők rajzódnak...

ma oly szomorúk a hajad hullámai,
engedd el, oh bontsád ki őket
hadd borítsák el fájó homloкод;
nyisd meg az arany csaffokat,
selyem kötőket...

s engedd, hogy sirjon a szemed:
s mint beteg fáról két beteg levél
hulljon öledbe sápadtan kezéd,

s engedd, hogy sirjon a szemed:
ha fájásaid sutfogva összebújnak
mint kispapok ha sétára vonulnak...

1048